

Kuningliku Majesteedi plakat ja käsk vanade mälestusmärkide ja muinsuste kohta

Tõlkis Ivar Rüütli

Meie, Karl, Jumala armust rootslaste, gootide ja vendide kuningas ja pärusvürst, Soome suurvürst, Skåne, Eestimaa, Liivimaa, Karjala, Breemeni, Verdeni, Stettin-Pommeri, Kašuubia ja Wendeni hertsog, Rügeni vürst, Ingerimaa ja Wismari isand;

samuti ka Reini-äärse Beieri pfalzkravh, Jülichi, Kleve ja Bergi hertsog, etc.

teeme teatavaks, et kuna oleme suure pahameelega kuulnud, kuidas mitte ainult iidsete muinsuste, jäänuste ja säilmetega, mida endiste rootsi ja gooti kuningate ning teiste nende suursuguste meeste ja alamate mehhistest tegudest on paganlikust ajast saati järele jäänud, [ja] mida varem üle kogu meie riigi, nii suurtes linnustes, kantsides ja kivikangrutes, kui postidel ja teistel ruunikirjadega kividel, kui ka nende haudades ja sugukonnakalmetes, mida üpriski palju alles on olnud, säärase hooletuse ja lubamatu omavoliga ümber käiakse, et neid iga päevaga üha enam ära rikutakse ja hävitatakse; vaid ka mälestusmärgid, mida nii kuningad, kuningannad ja vürstid ning teised suursugused rüütlid ja vaimulikud meie kristlikesse kirikutesse enda auks ja mälestuseks on jätnud, täiesti lagunevad, ja mida teised teadlikult üle võtavad ja rikuvad, mida tuleb pal-

ju enam pahaks panna ja mitte lubada, kuna sääraseid mälestusmärgid tuleb hinnata asjade hulka, mis on nii iseenesest kui seastusest priid ja kaitstud kõige halva kuulsuse ja pühaduseteotuse eest, [ja] teenivad mälestusväärselt ka meie esiisade ja kogu meie riigi surematut kuulsust;

peame erilisest hoolitsusest, mida meil oma esiisade, Rootsi kuningate pärast kõige selle vastu õigusega tuleb näidata, samuti selleks, et avalikult väljendada oma rahulolematust, mida me säärase ülal kirjeldatud korralageduse üle tunname, nii nagu ka selleks, et siit peale kaitsta ja hoida kõiki sääraseid asju edasise lubamatu ümberkäimise eest, õigeks ja vajalikuks käskida kõiki meie ustavaid alamaid, kes sellesse mingil moel puutuda võivad, käesolevaga ja meie avaliku plakati jõul, esiteks, et mitte keegi, kes ta ka ei oleks, ei lubaks enesele alates tänasest linnuste, mõisate, kivikindluste, kantside või kivikangrute purustamist või hävitamist, mida veel siin ja seal alles võib olla, kui tühised nende jäänused ka ei oleks, ega ka mingil moel postide või kivide rikkumist, millele võib olla joonistatud mõni ruunikiri, vaid jätaks nad täiesti puutumatuks oma õigele vanale kohale, samamoodi kõikide suurte kokkukantud mullaküngaste ja sugukonnakalmetega, kus paljud kuningad ja teised suursugused inimesed on sisse seadnud oma hauad ja puhkepaigad, kuna me kõik sääraseid vanad mälestusmärgid, mis asuvad kusagil meie ja kroonu maal, [olgu see meie] oma või [talupoegade] maksumaa, mis kas kuuluvad veel meile või on varem kuulunud, ja on nüüd mingil moel ära võetud, kõigest omavolilisest kahjutegemisest, **isegi kui see oleks ainult meie eraomand, täielikult vabastame ja oma kuningliku kaitse alla võtame;**

lootes ülejäänus meie ustavatelt alamatelt rüütelkonna ja aadli seas, et kui mõned säära- test muinsustest nende põlisel aadlimaal asuma peaksid, et nad meie tahtmise, asja täht- suse ja nende endi au kohaselt samamoodi nende säilitamise eest hoolt kannaksid.

Siis käsime me ka seda, et mitte kellelgi ei kõrgest ega madalast soost, vaimulikul ega ilmalikul, millisest seisusest või ametist ta ka ei oleks, pole õigust ega voli röövida või rüüstata kuninglike, vürstlike või teiste suursuguste inimeste hauakambreid, mida võib kas mahajäetud või veel püstiseisvates kirikutes ja kloostrites veel alles olla, veel vähem neid omaenda haudadeks muuta, või mingil muul moel nende vanale ja õigele valdusele mingit kahju teha;

Kuna me sealjuures tahame, et kõikidele kirikutele ja kloostritele ning nende asjadele, riistadele, kaunistustele seintel ja akendel, maalingutele või kõiksugu sisustusele, mis võib sisaldada midagi mälestusväärselt, samamoodi kõigi surnute ja lahkunute haudadele ja hauakohtadele kirikutes või kirikuaedades tagataks selline hoolitsus, rahu ja kaitse, mis on nende kristlikule seastusele, kombele ja tavale kohane, nii et lõpuks kõik asjad, mis on kas silmaga vaadates nii väikesed või võivad kinnitada või mälestada mõnda ajaloolist tegu, inimest, paika või sugukonda, hoolika tähelepanu ja hoolitsuse alla võetaks ega lubataks kellelgi vähimatki neist rikkuda või hävitada;

Ja kui keegi suvatseb selle vastu midagi teha ja meie käsust üle astuda, tahame me, et seesama ei kannaks karistust mitte ainult meie käsu rikkumise ja [nende asjade] isevaldse kahjustamise eest, vaid langeks ka meie kõrge ebasoosingu alla;

Ja kui keegi peaks enne seda olema neid asju, mida selles Meie plakatis meelde tule-
tatakse, kuritarvitanud, rikkunud või neile kahju teinud, käsime me tõsiselt, et kõik säärane
tuleb vajalikul moel ja olenemata isikust korda teha ja endisesse olukorda viia.

Mistõttu me ei käsi mitte ainult meie Stockholmi ülemasehaldurit, kindralkubernere, ku-
bernere, maapealikke, asehaldureid, bürgermeistreid ja linnade raade, asemikke, nimis-
mehi, neljandiku- ja kuusmehi maal, et nad sellel meie plakatil hoolega ja tõsiselt silma
peal hoiaks; vaid ka peapiiskoppi, piiskoppe, superintendente, praoste ja kirikuõpetajaid
üle kogu meie riigi, et igaüks oma paigas seda kõigile kuulutaks, ja samuti jälgiks neid
asju, mida nende piiskopkondades, praostkondades ja kogudustes leidub ja mis on ülal
toodud laadi, millisel eesmärgil käsime ka kõike, kes neist asjadest midagi teavad, või kelle
käes on juhtumisi vanu kirjutisi, raamatuid, kirju, münte või pitsereid, et nad teataksid
sellest oma kirikuõpetajatele või meie asemikele, et saaksime nende kaudu sellest teada
anda, [ja] hoolitseks ka sellest teatamise eest.

Sellest peavad kõik, ja eriti need, kes asja puutuvad, kuulekalt juhinduma. Lisaks lasime
me selle [plakati] kinnitada meie kuningliku pitsati ja meie kõrgestiaustatud armastatud
kalli proua ema, ning teiste Meie ja Meie Riigi eestkostjate ja valitsuse allkirjaga.

Antud Stockholmis 28. novembril Anno 1666.

(Pitsati koht)

Hedvig Eleonora

Sewedh Bååt,
Riigidrotsi asemel

Gustaff Baner,
Riigimarssali asemel

Gustaf Otto Steenbock,
Riigiadmiral

Magnus Gabriel de la Gardie
Riigikantsler

Gustavus Soop
Riigi maksumeistri asemel

